

Catalunya Artística

BELLAS ARTS

CLOROSIS.—Cuadro d' en SEBASTIÀ JUNYENT.

15 céntims

El Teatro actual

II.

TEATRO CATALÁ

I.

Avans d' entrar en l' estudi del Teatro Catalá modern, per deduhir, de son estat actual, el seu pervindre, fém una mica d' historia.

Nat sense tradició, casi diríam per generació expontánia y en una época brutalment repressiva de tota aspiració nova, no es estrany que 'l primitiu Teatro Catalá, ab l' imposició de al menos un personatge que parlés castellá en las sevas obras y altras trabas, que la política patarrania d' enllá de l' Ebro, gelosa de tota manifestació qu' afirmés una altra personalitat que no fos la seva, posá á 'n el seu desenroillament, no es estrany, repetím, que 'l primitiu Teatro Catalá visqués vida interior raquíca, malgrat y que la seva externa semblés gran y abundosa.

Estudiant detingudament las obras d' aquella época y altras posteriors, s' hi notan dugas cosas: la falta d' esprit catalá y la influencia castellana. Lo accidental es catalá, la escénica no.

Aixís tením que malgrat y que 'ls tipos sigan de la terra, que las costúms en més ó en menos corresponguin á las nostras y 'l llenguatge á 'n el que parlém, aquellas obras ens fassin, en conjunt, l' impresió de cosa forastera, porque l' ánima, la corrent interior que las anima, no corresponen á la manera d' esser íntima del nostre poble. Els autors d' aquella época, no varen sapiguerne veure més que 'ls caràcters externs y secundaris, de l' esprit catalá, sense enlayrarse fins á las sevas altas manifestacions.

Proba de lo que dihém, es l' abundó de lirismes estiragassats, de que están rublertas las obras dramáticas de que 's tracta, lirismes tan oposats á 'n el nostre natural aixut, donat á la concreció rápida de la idea, en pocas paraulas. Se 'm dirá qu' aquest, es defecte d' época. Pero cal advertir que tots els procediments d' escola, cada poble 'ls modifica segons el seu caràcter propi, que s' imposa naturalment y podríam dir casi, sense consciencia, á la moda literaria del moment: aixís ho veyém en las modernas corrents artísticas del Nort, que al pendre carta de naturalesa entre nosaltres, perden totas las boyras de que vingueren re-

vestidas, transformantse en claras y resplendidas, com el cel del nostre mar llatí.

Donchs en aquellas obras de que parlavam, no sols no s' hi adverteix aquesta transformació, sino que 'ls lirismes de que están rublertas son més estiragassats, la frase més desllorigada y cargoladissa, que en el mateix Teatro Castellá d' aquella época, y aixó que 'l castellá ja es donat de sí mateix á la exageració inflada.

Y es que 'ls autors d' aquella época, sense tradició hont apoyarse, buscaren fora, lo que no teníam á casa; y com tot lo que no es sentit, ni viscut, en llurs imitacions resultaren els defectes d' inflor y encarcament, mes recarregats que en el mateix original.

Enlloch se nota millor aixó que en lo que podríam dirne género heroych, en las pseudo-reconstitucions d' épocas passadas, ab héroes més ó menos llegendaris, pero que de res s' assemblan á 'n els de la nostra terra, segons la tradició y la historia 'ns els pintan: tothom els creuria escapats d' una comedia de las més *floridas* de Calderón, tanta es l' abundó de conceptismes qu' engegan, aixís que l' autor pot agafarshi.

Cert que, de tant en tant, el bon sentit catalá, protestava de tota aquella disbauxa, com en las saladas parodias d' en Pitarra. Pero fins en ellas y tot, el ditxós lirisme, be que en una altra forma, se sobreposava al autor y la sátira anava més enllá, la parodia resultava més groixuda de lo que 'l bon sentit demanava.

Pero més qu' en res, la disconformitat de tal Teatro, ab l' ánima genuinament catalana, se nota en la seva idealitat, absolutament antagonónica, ab la ideología particular, del nostre poble.

No cal sino agafar cualsevulga de aquellas obras de que parlém, pera trobarla desseguida aquesta disconformitat. El concepte d' honra y honor, nervi de la majoria dels conflictes que plantejan, son absoluts, com en els millors temps de la mística exaltació del heroisme castellá en el teatro, ab Lope y Calderón.

El nostre positivisme natural, que totas las ideas abstractas y absolutas, las humanisa modificantlas segons las necessitats y exigencias de la vida, no té cap influencia sobre aquella concepció á que 'ns referíam, ni sobre totas las demés, que 'ls autors importavan de fora casa, per constituir la intelectualitat de llurs obras.

L'ànima verament catalana, no 's troba en ellas més que en els personatges secundaris, epissòdichs; y las sevas manifestacions, sols tan referencia als aspectes migrats y petits de la vida, sense que may prenguin volada vers una alta concepció de la mateixa.

No hi ha regla sense escepció y algunas ne trobaríam si volguessim. Citém, no més de passada, l' Arnau, alguna cosa d'en Camprodon y del mateix Frederich Soler y pochs altres; pero advertím, que, si be en els citats s' hi troba veritable esprit catalá, aqueix esprit tampoch s' enlayra per sobre de la moral á la menuda, de la vida vulgar y usual.

En resúm; el Teatro primitiu Catalá, per falta de tradició y per la influencia castellana, sols es veritablement catalá cuan no té finalitat enlayrada; y aixís que vol aixecarse á un estat de vida superior, pert de vista l' element heróych de la nostra ànima, per enmatllevar á 'n els nostres vehins, las sevas concepcions absolutas y encatronadas.

Aquest estat durá fins que aparequé en Pin y Soler, el primer que feu esforços pera deslliurar el nostre Teatro de la influencia forastera, que 'l tenia momificat en una fórmula contraria á l' esprit de la terra.

JOSEPH PIULA.

Adeu al hivern

*
* *

Ja veig el sol que's pón ab flamas rojas
darrera dels turóns,
alsant del fons del bosch, mil formas bojas,
jugant ab llurs crespóns.

Als arbres, que agegantán sa figura
cuan la foscor s'extén,
que'n las parets s'arrapa, y don' pahura
el sech xisclar del vent.

Las llums, que aquí y allá ab neguit s'agitan,
el fum las va emboyrant,
y's pert, com l'ilusió que molts palpitan,
que á glops se vá allunyant.

*
* *

El gos del mas, lladrant, la mandra espolsa,
y á un tros lluny li respón
l'eco, que repeteix ab sa veu dolça
lladrúchs, també, de són.

Els jayos, que á l'ascó contan rondallas
boy arrupits al foch,
á la maynada alegre, ab frescas riallas,
reuneixen poch á poch.

Y els nins miran al jayo embadalits,
y ensemps éil va cantant.

Per aquells caps hermosos passa els dits,
de fret boy tremolant.

*
* *

Mentres l'hivern, ab pas feixúch avansa,
de neu deix borrallóns,
que ab son calú, el sol de la bonansa
fa fondre ab sos petóns.

Y en tant la neu ja baixa enterbolida
fent via pe'l torrent,
els arbres, despertant de sa dormida
diuhen, cantant y rient:

—Apretal' pas, hivern, que en eixa terra
l'estiu tots desitjém;
y l'any que vé cuan tornis per la serra,
també 'ns defensarém.

JOSEPH ARAGONÉS Y XELMA.

A plé camp un petó de l'aymada
es la esséncia sublim del amor,
al devant d'una posta dorada,
dolça posta d'estiu ó tardor.

A plé camp un abrás á l'aymada
dona al sér la emoció d'emocións,
extenent la serena mirada
á la terra, que al cel ajuntada,
apar veure als eterns horitzóns.

A plé camp un adeu de l'aymada
te un esblaym de misteri y dolor,
cuan la nit vá extenentse callada,
negra y trista pesant sobre'l cor.

R. SURIÑACH SENTIES

Sáñich

¿Veus eix torrent que la planura volta?
¿Veus aquell riu que en torbelli s'escorra?
S'es fet de plors dels aymadors qu'anyoran,
s'es fet de llágrimas.

Els qui com jo, senten amors malignes,
els qui com jo, reben desdenys per paga,
en el blanch cim de la montanya freda
llurs penas ploren.

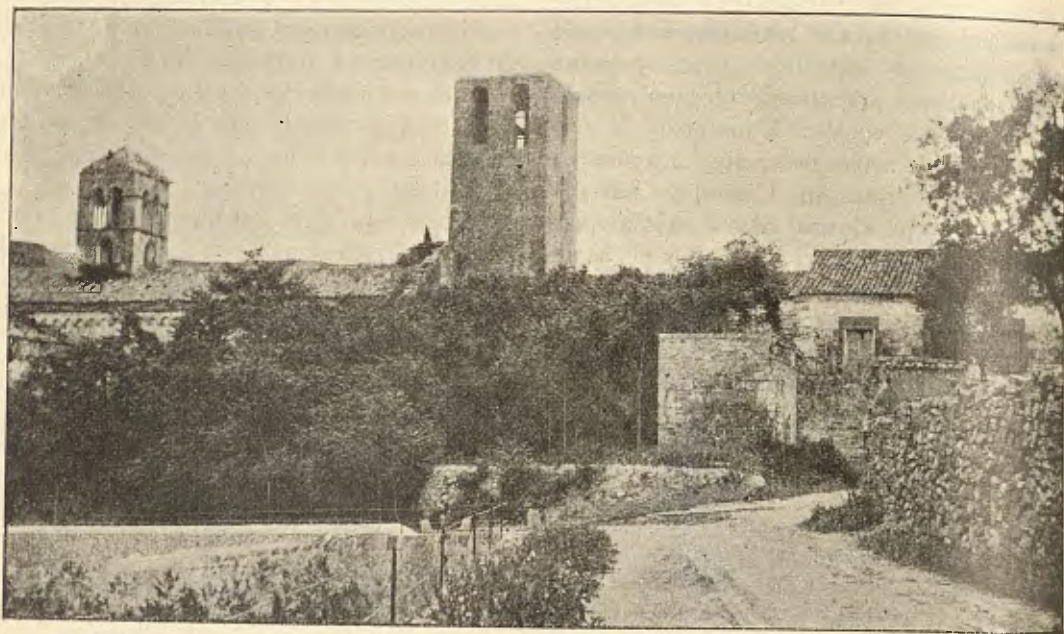
Y aqueixos plors que la montanya regan,
y aqueixos planys que en la montanya s'ouhen
forman torrents y rius que als mars inmensos
portan llurs ayguas.

Y cuan tu't banyas en la mar blavosa,
y cuan tu't beus un glop de l'ona amarga
ton pit traspasan y ton cor arruixen
¡llágrimas mévas!

ENRICH JOFRÉ

Tarragoná 1902

Vista del Monastir.

Una excursió al Monastir de Sant Benet de Bages

(VISTAS FOTOGRAFICAS DEL AUTOR)

Aquest important Monastir d'estil romànic, s'aixeca magestuós entre la antiga ciutat de Manresa y la vila de Navarcles.

Degut al descuyt de sos actuals propietaris, avuy está en estat ruínós y es molt de doldre tractantse d'una de las joyas arquitectónicas del sigle X.

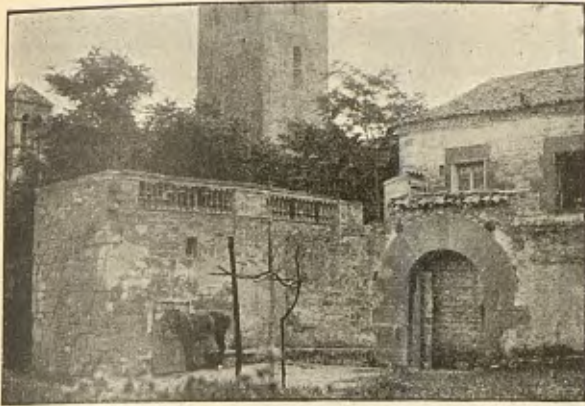
Abside de la iglesia.

No es pas la primera vegada que censurém la dessídia que s'observa ab monuments con-

semblants per part de sos propietaris. A bon segur que molts d'ells ignoran la importancia que tenen aquets recorts tan estimables de nostra historia, y, si no ho ignoran, no's dignan donalshi el valor que realment tenen, consentint ab indiferencia desesperadora que l'abandono, el descuyt, mes que 'l decurs del temps, fassi desapareixer aquestos veritables tresors que, en altres pahissos, son conservats ab orgull y respectats pera oferirlos á la curiositat de propis y extranys en el millor bon estat possible.

El Monastir de Sant Benet de Bages, acotxat pe'l puig de Sant Valentí, enmirallantse en las ayguas del Llobregat, es una obra superba que, ab tot y son estat ruínós, atrau poderosament l'atenció del excursionista, per sa suntuositat, son pintoresch aspecte y mes que tot pe'l misticisme de que s'impregna el viatjer ja en la mateixa entrada del edifici, d'un ascetisme humil que traspúa per tot el cenobi.

Desitjosos várís sócís del «Centre Excursionista de Catalunya» de visitar aquest Monastir, emprenguerem la excursió, sortint de Barcelo-

Entrada al Monastir.

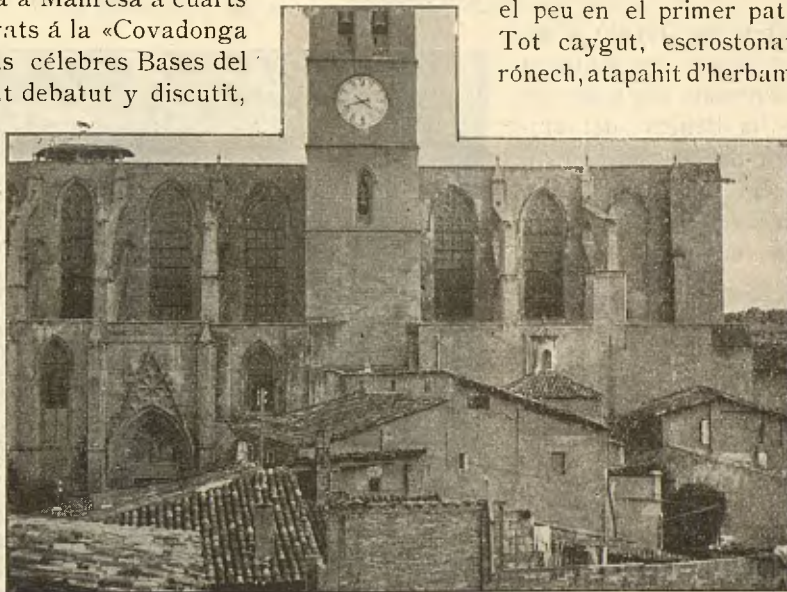
na en el tren que arriba á Manresa á cuarts de nou del dematí. Arrivats á la «Covadonga catalana», bressol de las célebres Bases del programa catalanista tant debatut y discutit, lo primer que varem ullar fou la enlayrada Seu, assegurada en un rocám inméns com en un trono ferreny cisellat per la Naturalesa. Hi lliscan á sos peus las ayguas del riu Cardener que á pesar de sa impetuosa corrent tenen de gronxarse humilladas sota 'ls archs del macís pont romá, conegut per «pont vell», que lliga la ciutat ab la carretera de Barcelona.

A Manresa ens espe-

ravan els delegats del «Centre» y junts empenguerem tot seguit el camí del lloch predilecte de nostra excursió.

Ja en la carretera de Vich, atravesárem Sant Fructuós (Fritós ó Fruytós) de Bages, y 'l pont de la riera de Riudó, fins arribar al camí vehinal qu' envolta 'l puig de Sant Valentí, en quinas fondaladas en contraposició á la carretera avans dita y cercat pe'l curs del riu Llobregat s' hi troba 'l Monastir de Sant Benet. Arrrivárem á lloch enviant á Navarcles un propi á buscar las claus del Monastir, y al retornar aquell entrárem en el superb monument.

¡Quina tristesa va produirnos el posar el peu en el primer pati! Tot caygut, escrostonat, rónech, atapahit d'herbam,

La Seu de Manresa.

Pont vell de Manresa.

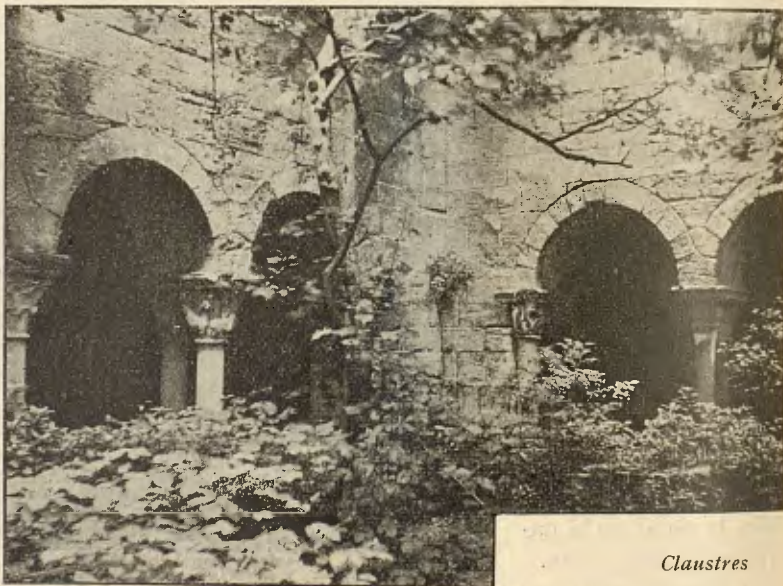
pedruscalls y bruticia! Tot de miserable aspecte com fet expofés pera empobrir son esplendor histórich; aquell lloch de veneració y respecte está convertit en un casalot abandonat. D'aquest pati, lo únich que 's conserva encara ab relatiu bon estat son algunas parets y finestrals... mes ab tot s' hi observa que no hi ha ni 'l mes lleu interés en conjurar els efectes destruidors del temps.

Per un forat, mes que per una porta, puig aquesta está gayrebé obstruhida, varem devallar als claustres en els que s' hi cria abundantament l' herba é hi

Un pati interior.

creixen una munió d'arbres. ¡Com ens sentirem transportats als temps en que 'ls Benets del Monastir devian passejarshi! Aquets claustres están formats per doblas y maçissas columnas de suntuosas arcadas que descansen sobre els ben esculpturats capitells de las mateixas, ab la particularitat de que ab tot y serhi en bon número no n' hi ha cap de dibuix repetit, essent molt correcte y pur el tallat de las motlluras que forman el cimassi de dits capitells. En las parets del interior dels claustres, hi

Claustres

Detall dels claustres.

han altrás arcadas, entre mitj de las quals s' hi veuhen váris sepulcres y urnas, obertas las unas y ruinosas las altrás, mes no s' hi troba en l' interior d' ellas cap vestigi que donga idea de que hagen sigut may profanadas.

Pujant una ampla escala que hi ha en un dels costats s' ascendeix á una galeria porticada que dona la volta als esmentats claustres, essent difícil pujar á la torre-campanar, per no oferir la escala condicions de seguretat, puig son estat ruinós no permet arriscarshi, y forsa greu que 'ns vá sapiguer, ja que 'l mirador devia esser espléndit. Devant d'aquesta impossibilitat ens dirigírem al pati de la cisterna, que mes que pati ens feu l' efecte d'una corralada ruinoso bona per aparellarla ab la

mes rónega y pobra de la mes pobra de las casas de l'alta montanya.

Açabada la visita del interior passarem á examinar l' exterior. ¡Quina descepció! La entrada de la iglesia tapada per l' herba, quina porta lo menos fa dos sigles que no ha sigut oberta. El pórtich es románich, de pur istil... pero emblanquinat per una ma profana que va treurer tota la riquesa, severitat y grandesa del esmentat portich. De la iglesia sols s' hi conserva el retaule y alguns cuadros del altar; de l' orga sols ne vejerem la *ossera*, ja que de las trompas, flautas y llenguetas la quitxalla n'ha fet bona feyna. Del chor sols ne quedan els respatlles del sillóns; els sitials han

Un altre pati interior.

desaparegut. Unicament s'hi poden veure ab relatiu bon estat, dos confessionaris de forma molt original y d'istil barroch, qu'es lo millor que hi queda.

Tant l'ábside de l'iglesia com tota l'ala esquerra del Monastir queda tapat per una ar-

breda espessíssima y un bé de Deu d'euras exuberants que privan á la vista de fixarse forsa en tots els detalls, y per altra part també desapareixen tots sos finestrals y galerías sota un garbuix de roba posada á estendre després de ser bugadejada en els margens del Llobregat, puig tota aquella ala del edifici ha sigut habilitada pera viurehi families treballadoras.

Apesarats devant de tanta profanació d'un dels llocs que deurian esser objecte de respecte; al veure 'l censurable descuyt en que s troba un monument tant digne d'esser conservat pera recort y com á joia arquitectónica de Catalunya, deixárem aquell lloch oblidat, retornant á Manresa y preparantnos á fer via cap á Barcelona, tot engolfantnos en consideracions per las que no quedavan gayre en bon lloch els causants de la profanació del vell Monastir de Sant Benet de Bages.

PERE REIG

Fotografias tretas expressament pera CATALUNYA ARTÍSTICA.

Costums que no 's perden

Diada de Sant Joan (1)

Aquesta diada es d'expansió y d'alegría. La Naturalesa se revesteix ab sas millors galas pera donar més joia á l'entrada del calidós estiu. El vent oneja en la plana las dauradas espigas, que boy coll-tortas esperan quedar arranadas per la fals brunzidora del segador.

Donchs, per aquesta diada las mares que tenen una criatura trencada, van ab ella en una alzina ó roure que ab anticipació han escullit y fet un gros tany. Al punt de mitja-nit, ó sia al tocar las dotze horas, despullan complertament la criatura y la passen pe 'l esmentat tany, deixanhi en las ramas del arbre la roba de la criatureta.

Si'l tany, ó bé la ferida del arbre, queda guarida, hi ha la creencia de que la criatura curará; pero si l'arbre mor l'infant no 's curará may més.

(1) Del llibre *Etimologia del nom Manresa y costums manresanas*; rebut de son autor y del que 'n parlarem mes endavant.

Quí ab peu descals passi per dessobre las cendras del foch de Sant Joan, es creencia que curará 'ls sanchs-trahits qu' en els peus se tingan. Quí creu que rentantse á la mitja-nit la cara ab aygua clara no tindrà may dissipelas. Altres que menjan alls cuyts en dita nit pera que no pateixin de mal de coll. També qui carrega de pedras els tronchs y ramas dels arbres fruyters, pera que s' obrin y donguin mes fruyt. Hi ha qui tira una clara d' ou del día dins d'un vas, veyenthi formadas l' endemá al matí las eynas de la carrera ú ofici que tindrà 'l seu futur marit. Quí creu que ficantse á las dotze de la nit dins d' una bassa d' aygua, y al ohir las batalladas de la campana ó rellojete que senyala las dotze sent una veu que crida algún nom d' home, aquell será 'l que tindrà 'l seu aygador.

Y moltas altrás supersticions podriam anar apuntant de dita nit, pero pera no allargarnos massa, anirém á descriure la universal costum del:

Foch de Sant Pere y Sant Joan

Lo dia de Sant Joan
n' es diada d' alegria,
fan festa los cristians
y 'ls moros á morería.

(Cansó de la terra.)

Per tot aqueix plá la quitxalla á la vigilia de la vetlla de la vinguda al mon del precursor del Senyor, conmemora dita festivitiat encenen grans fogueras.

La celebració d' aquesta costúm consisteix en anar á buscar llenya, trastos vells, mobles inservibles, buscalls, en fi, tot lo que sia bó tan sols pera cremar, y en una plassa ó carrer ample van apilanant tot aquell botí d' arreplega, donantli una forma elevada. Després del toch d' oració, encenen aquell munt de llenya als voltants del cual la brivalla hi crida, salta, canta, teixint ensemps la treça de la sardana.

Al cedir el foch un xich d' altura y minvar la forsa ruhenta de las flamas, els xibals mes atrevits y bellugosos van saltant el foch, l'un, després l' altre, cridant y esvalotant en mitj de la gatzara y xibbarri.

Anys enrera per cada barri passava, dos ó tres días avants de Sant Joan, un home guiant un matxo, y anava de casa en casa demanant llenya pe'l esmentat foch, originant d' aquí recels entre un vehinat y altre, de que si 'l seu foch havia sigut més grós y havian fet més arreplega de llenya. Ara, l' arreplegar llenya es sols propi dels baylets.

Per Sant Pere, qu' es sis días passat Sant Joan, celebran també la vigilia cremant fogueras.

La costúm d' encendre fogueradas en certas diadas del any, vé d' épocas molt llunyanas.

Antiguament, en las entradas de las quatre estacions del any, segóns transcriuhen els anals històrichs, els nostres passats celebravan ditas diadas rendint culte al foch. Els Romans al solstici del estíu, ó sia per Sant Joan, encenfan fogueradas considerantlas com á senyal de moltes gracias y fecunditats. Els Fenicis, que foren dels primitius pobles que vingueren á Espanya, també conmemoravan sas alegrías ab el foch, y 'ls Céltichs imitaren també als esmentats comerciants del Tir.

Fent saltar pe'l bestiar las fogueras de Sant Joan, hi ha encara alguns que conservan la creencia de que se 'ls preserva de malalties y pestas.

La Nit de Sant Joan

La noya ha anat creixent y s' ha fet una bella nina que 'ls galans indiscrets desitjan escométre-la pera dar cabuda á son cor els embats amorosos que per ella tenen; y ella, veient se sollicitada per tants cors aymadors fa la resolució, que á la nit de Sant Joan voldrá sapiguer qui será son escullit, puig qu' ella no sap quin triar.

Pera lograr el seu desitj, agafa tres favas, una de ben pelada, l' altra ab mitja pela y un' altra ab tota la pela ó sia ab el caputxó, y al anarsen á dormir las tira de rebot sota 'l llit. Cuan tocan las dotze de la nits' aixeca, y sens obrir finestróns ni finestres ni tenir cap llum encesa, vá palpant ab la má sota 'l llit sens mirar allí ahont la fica, fins que troba una fava... ¡Ja podeu contar que ansiosas anirán palpant per la por de no endursen un xasco! Si es sençera la fava que troba, 'l seu marit será molt rich, si la mitj pelada, se casará ab un de mitjana fortuna, si es la ben pelada, ab un de pobre.

Cuan la noya te més d' un pretendent, fá una ceremonia semblant á l' anterior. Agafa tres escardots ab flor y 'ls hi crema aquesta ben bé, es á dir, el florit, embolicántlos hi á cada hú un paperet que hi hage escrit el nom d' un seu aymador; y al ser las dotze de la nit agafa tots tres escardots embolicats ab el seu respectiu paper y 'ls tira sota 'l llit, d' un en un, dihent cada vegada:

Sant Joan Baptista
apóstol y evangelista (1)
per la virtut que Déu t' ha dat
fesme coneixer mon enamorat.

ó també acostuman á dir lo següent:

Sant Joan Baptista
apóstol y evangelista,
la ventura que me haveu de dá
féumela coneixer demá.

L' endemá al matí, podeu pensar ab quina ánsia van á mirar l' escardot qu' encara está florit, y com miran el nom que hi ha escrit en el paper pera véurer si es el del seu aymant escullit!...

FREDERICH SOLER Y CAMILLO.

(1) Aquí fan una confusió ab el Sant Baptista y 'l Sant Evangelista, no fent dels dos mes qu' una sola persona.

MÉS PERPETUINAS

á la memòria del gran poeta catalá Mossén Cinto Verdaguer. (1)

Dugas notas intimas de Mossén Cinto

Com tot gran home, Mossén Cinto, te particularitats de la seva vida que s' deuen al públich.

Recordo aquestas dugas que la posteritat podrà tenir en compte.

Parlant un día de las seuas poesías més afortunadas va preguntarme:

—No sabeu com vaig inspirarme y escriure *Lo noy de la mare?*

—¡Que se jo!

—Anava de Folgarolas cap á Vich, cuan era vicari de... y 'm va ser precis utilizar una somera per bagatge. Pel camí'm va agafar un ruixat, que á pesar del parayguas que portava y de lo ben embolicat que vaig posarme ab el manteu, no hi va valdre. El va-y-vé que 'm feya fer la somera, la posició forsada pera no desembolicarme tot y havent de aguantar el parayguas me va fer pensar en els balanceigs que la Verge María, produhiria ab sa falda, pera que l' Infant Jesús no anyorés el bressol allá en mitj del estable del Portal de Bethlém.

Y pensant en las santas paraulas que li diria, vaig anar fent la poesia que ja coneixeu. Al arribar á Vich, lo primer de que 'm vaig preocupar va ser agafar paper y llapis y posarme á escriure *Lo noy de la mare*, que vaig tenir la sort de recordarlo tal com lo vaig pensar á l' impresió primera.

Jo lo que vaig pensar, va ser: «¡Ditxós Mossén Cinto que en mitj de la contrarietat que una pluja en despoblat suposa, tenia la virtut tan gran que no sols se resignava, sino que pensant en l' hora en que:

....*María bressava y vestia
son rós y tendre fillet...*

va pensar en la dolsa y tendra cansó de María.

Després va contarme que *L'incendi dels Pirineus* de *L'Atlántida* va escriure'l de raig en un dematí tal y com se va publicar.

—Y donchs com va ser?

—Tenia un mal de caixa terrible y aquell dematí se 'm va inflar la galta y 'l dolor era tan gran que no vaig poguer sortir de casa. Per no aburrirme vaig agafar la ploma y vaig tractar de descriure el terratremol que'm produhia 'l dolor, compaginantlo ab la idea ficsa y afalagadora de *L'Atlántida*. Y per ser fet en tan excepcionals circumstancias, n'estich ben content.

—Ja ho crech y Catalunya tota també.

Lo que no recordo es las fetxas de aixó que conto.

Serveixi aquest granet de arena pera augmentar el monument escrit que l' admiració y l' amor dels cataláns aixecará á Mossén Cinto, com á debil prova del dolor que haurán experimentat tots els cors.

VALBRI SERRA Y BOLDÚ

Bellpuig 17 de Juny de 1902

Sempreviva

A MON ESTIMAT MOSSÉN CINTO

La Patria n' ha perdut son fill ilustre,
y ab cor de dol se 'n plora nit y día...

¿Y es cert qu' Ella 't volia,
oh rossinyol hermós de la Poesía?

Jo n'he perdut mon gran amich y mestre,
aquell ab qui 'ls dolors jo hi compartia...

¿Vritat que jo 't volia,
oh rossinyol hermós de la Poesía?

RAMÓN MASIFERN.

(1) Treballs sobrats de nostre passat número extraordinari dedicat per enter al immortal cantor de Catalunya.

A la Verge de Montserrat.

AB MOTIU DE LA MORT DE MOSSÉN JASCINTO VERDAGUER,
SON CANTOR PREDILECTE

El rossinyol que os cantava
ja may més vos cantarà;
si al bell temps dintre la ubaga
vos dictava un *Virolay*
y os cantava plé de joia,
foren planyivols sos cants
cuan després pera fugirne
de qui'l volia encalsar
quedá prés en las espinas
d'un espés esbarzerar,
espinas que 'l cos llagaren
tornant mes dolsos sos cants.

Com si fos niu vostre temple
sovint s' hi veyá volar,
més y més cuan ne venía
de l'altra banda del mar.

En sa darrera volada
caygué retut y malalt;
més, no ovirant vostra casa
del bell mitj de la ciutat,
embranzida fadigosa
á Vallvidrera pegá
pera ovirarne los cingles
que os serveixen de palau.

Allí son cant darrer feya
y junt ab lo darrer cant
la seva ánima purgada
pe 'ls dolors d'aqueix mon baix,
comensava 'l cant angélich
que may més acabarà.

LLUIS TINTORÉ MERCADER.

13 Juny 1902

¡Pobre Mossén Cintol

Plora la vall, la montanya;
ploran las fonts, plora 'l mar;
no cansantse de plorar
ni 'l palau ni la montanya.
Plora 'l riu, ploran las flors,
plora tota Catalunya,
plora veyent com s' allunya,
entre núvols y entre chors,
pera lluhir com lluhía
com un flamiger estel,
á la seva patria, el Cel,
el poeta de María,
el poeta geníal,
el poeta rossinyol,
el poeta camperol,
el poeta espiritual,
el trovayre dels amors,

el trovayre del coratje,
el trovayre del celatje,
de las tendresas dels cors.
Per tota una eternitat
lo plorará Catalunya,
veyent com d'ella s'allunya
el seu estel, apagat.

¡Plori y plorém, que al Cel ja fá sa vía
pera lluhir l'estel que aquí lluhía!

Reus, Juny de 1902.

JOAN FERRATÉ

En la mort del gran poeta Verdaguier

El Juny d' enguany,
¡quin Juny més trist!

La mort traydora;
La segadora
que balandreja
feixuch volant,
vingué segant;
segá la vida
del geni gran.

Des d' eixa sega
que 's plany el cor
ab trist recort.
Com la rosella
que anyor y 's migra,
com la rosella
que pert l'espiga
reyna del camp.

J. MASSÓ LLORENS.

Juny de 1902.

En la mort de Mossén Jacinto Verdaguier

El poeta de vol d'águila s'ha remontat tant y tant,
que ja ha traspasat els límits de las regions celestials.
Els aucells, ab sas canturies, munt amunt l'han festejat,
las flors han teixit mil núvols ab sos perfums matinals.
A obrirli de Sió las portas, ja 'ls ángels ab palmas van.
Ja 'ls Serafins, de llurs alas fentne un dossier, l'han voltat.
Ja pe'ls soleys de la Gloria s'ouhen refilets y cants.
La música del Altíssim, jamay para de tocar,
els Quernbins polsan liras, s'ouhen clarins, y dansant
entre onas de llum y aromas, el goig vessa pe'ls espays.

Cuanta tristesa en la terra, y quin festeig celestial
perque al poeta dels poetas, l' estatje li sigui grat.

11 Juny 1902.

JOAN REDONDO.

La literatura y 'l nostre poble

Volia honrar la memoria de «*la ferma columna del idioma catalá contemporani*» com anomena Frá Blanco Garcia á Mossén Jacinto Verdaguer, fent un estudi sobre sas obras y sa grandiosa personalitat poética, mes el dolor de sa pérdua eternal m' ha corprés y aclapat, y las forsas intellectuals necessarias pera tot estudi crítich, me mancan.

Avuy, sols tinch esma pera fer notar un fet, qu' estimo de capdal transcendencia, y respecte d' ell, prego que s' hi fixin tots aquells que titllan al poble catalá de semítich y faltat, per lo tant, de tota mena de sentiment artístich.

En els poch anys que porto de vida, he presenciati la mort de tres grans figuras de la moderna literatura catalana: en Frederich Soler, en Joseph Ixart (1) y Mossén Cinto. Y las tres vegadas he vist que 'l poble, el verdader poble, eixa immensa munió de fills del treball, que no tenen mes instrucció qu' aquella qu' ells mateixos se proporcionan robant horas al necessari descans, ha sentit la desgracia y l' ha plorada sincerament.

En cambi, las tres vegadas també he vist que la classe rica, aquesta classe filla de la Sòrt, rés mes que de la Sòrt, que te medis sobbers pera facilitar-se aquell grau de cultura indispensable pera constituir-se en *rey de reys*, com diu en Ruskin, s' ha unit al dol del poble, no per sentiment, sino per vanitat.

Y en proba d' aixó, qu' aquesta classe, la que per rahó de sos tresors, pot fer alsar monuments, encara es l' hora en que, després d' heverse conmogut y condolit seguidament de sa mort, no ha donat els cuants diners precisos pera perpetuar la memoria d' en *Pitarra* y de l' Ixart.

Si 'ls ha dat per en Robert, ha sigut perque no 'ls ha pogut menys que fer un esforç pecuniari pera la gloria d' aquell gran home que ab sa ciencia havia retornat la salut á molts y que ab sa honrada politica havia donat relleu á moltes figuras politicas de cartró qu' avuy rodan per aquets carrers, creyentse alguna cosa.

Arà ha mort Mossén Cinto, víctima propi-

ciatoria de las baixas passións qu' alenan al pit d' aquesta classe: al entorn del cadavre d' aquell mártir s' hi han aplegat pobres y richs. Els primers li han donat tot lo que tenen: el cor desfet en llágrimas. Els segons li han donat... lloansas, pero diners... ni 'ls donáren en vida, ni 'ls darán després de mort perque s' aixequi á sa memoria l' últim obsequi que 's pot tributar al Géní: un monument.

¿Que val per ells un poeta? Pe 'l poble sí; pe 'l poble el poeta, el crítich, el dramaturch, son els mestres que l' ensenyan á sentir y á conceixer; mes per ells, no son mes qu' uns sers inútils, que saben fer versos, ó embrutar cuartillas, però que no saben fer fortunes convertint en or la sanch del infelís qué, pera viure uns pochos anys de vida miserable, ha d'anar á raurre entre sas urpas de fera sense conciencia.

JOAN OLIVA BRIDGMAN.

Juny de 1902

A Mossén Jacinto Verdaguer

Del jardí del Aymador
n' era una flor trasplantada.
¡Pe 'l jardí del bon Jesús
cuant temps há que suspirava!
¡Per xó esbargía sa olor
mes amunt de las boyradas!
y tot pujant cap al Cel
el mon ensemps perfumava!

Al fi 'l diví Jardiner
ha cullit flor tan preuhada.
¡Quín festeig farán al Cel
per celebrar l' arribada
d' aquest *jacinto* sublim
que ja no ha de adornar l' Arca
que guardá l' antiga Lley,
si la de la Nova Aliansa,
la que dugué al mateix Deu
nou mesos en sas entranyas!

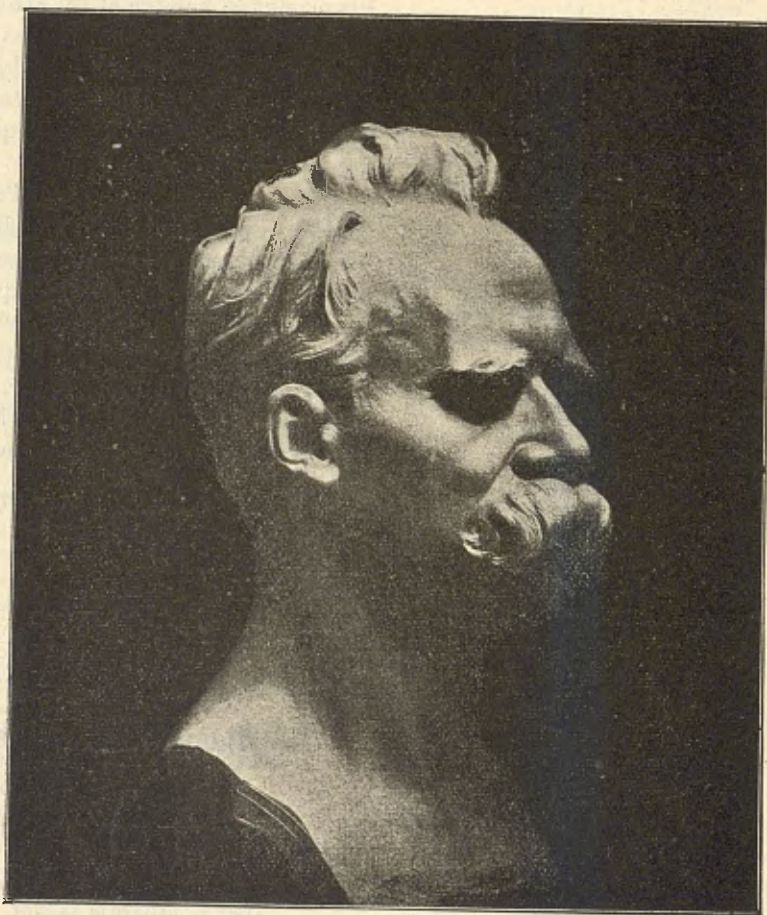
JOSEPH M. TORRENTS SOLÉ.

14 Juny 1902.

(1) L' Ixart morí á Tarragona, y ab ell succehi lo mateix qu' ab en Frederich Soler á Barcelona. Si no fós perque son recort viu al cor del poble que 'ls admirá, la memoria d' un y d' altre potser hauria ja desaparegut de sobre la terra.—N. DEL A.

Els Filososps moderns

FREDERICH NIETZSCHE

Responent CATALUNYA ARTISTICA al concepte que son títol indica, ha de parlar dels novíssims filososps contemporanis que ab sas teorías han contribuít de manera directa y decissiva á l'evolució del Art en la última década del sigle XIX y en nostres días.

La entrada d'eixas teorías á Catalunya es tant recient, que ni dona lloch á ferne un esbós d'història.

En Nietzsche fou conegut pe'l poble catalá, y al dir poble ens referím á la massa, deu fer cosa d'uns tres anys y'l que li doná á coneixer á tan notable pensador, fou nostre amich en Pompeyus Gener.

Avuy ens manca espay pera fer un lleuger estudi respecte de las teorías del famós filósop alemany, però prometém á nostres llegidors ressarcirlos d'aquesta falta en un dels vinents números.

En Frederich Nietzsche, el que ab son talent seu reviuere en sigle tan prosaych com ho fou el finit XIX, la poética ànima del índich Zarathustra, fins alashoras conegut á Europa ab el nom de Zoroastre, nasqué en un poblet situat vora de Lutzen l'any 1844, y morí á Weimar, víctima d'una alteració cerebral, en l'Agost del any 1900.

Bibliografía

LLIBRES Y PERIÓDICHS REBUTS EN AQUESTA REDACCIÓ

EL GAS DE AGUA EN BARCELONA. (Sistema Strache).—*Dictámenes técnico y de la Ponencia nombrada para el estudio del servicio de alumbrado de esta ciudad.*

Forma un llibre de prop de 100 planas y conté las següents matèries: Prólech, Dictámen de D. Joseph Tous y Biaggi, Dictámen de la Ponencia Municipal, Varis certificats sobre l'us del gas d'aygua sistema Strache, Dictámens dels doctors Comenge, Ferrán y Rodríguez Mendez; de la Real Academia de Medicina y Cirugía; de la Real Academia de Ciencias y Arts; de la Facultad de Farmacia de la Universitat de Barcelona y del Dr. D. Angel Pulido, de Madrid.

PRIMERS JOCHS FLORALS de "L'ENDERROCH", DE GIRONA.—Número extraordinari.—Una pesseta.

Aquest número conté tots els discursos y treballs premiats en aquella festa poética que 's celebrá el día 9 del passat mes de Maig. Per cert qu'entre las composicions en vers n'hi hem trobat de molt fluixas y algunas n'hem llegit que resultan censurables plagis. Son sempre de doldrer en festas tan enlayradas aquets menuts punts negres que aminoran sa importancia.

En la part de ilustració del número sobresurten quatre dibuixos d'en Ramón Casas, y varis retratos, entre ells el del President de aquells Jochs, nostre estimat amich D. Joseph Franquesa y Gomis que publicá CATALUNYA ARTÍSTICA en son número 94 del Abril passat.

¡DITXOSOS COLOMS!—*Juguet cómich en un acte y en prosa, original de J. Bernadó y March. Estrenat en el Teatro Lope de Vega (Assiátich) la nit del 19 de Novembre de 1898 en honor de D. Joseph Ximeno Planas y á benefici de la familia d'aquest periodista.*

Cada exemplar d'aquesta aixerida obreta 's vén al preu de cinquanta céntims.

¡¡¡... Y CATALUNYA!!! (Mot final).—*Recort històrich en dos actes y quatre cuadros, bilingüe y en vers, per Hermenegild Vila Saglietti, mort en 15 de Febrer d'aquest any.—Girona, impremta y llibreria de P. Torres.*

El fill del difunt autor, cumplint una voluntat de son benvolgut pare, ens ha fet ofrena, com á tots els demés periódichs, d'un exemplar d'aquesta obra que descriu teatralment el pas de la vida del Rector de Vallfogona cuan comparegué devant de la Cort de Felip IV y contragué amistat sincera ab el gran Lope de Vega. Considerada donchs l'obra teatralment, es defectuosa; pero si 's té en compte que en ella hi campeja ab preferencia l'esperit de Patria, cal oblidar aquell defecte. No obstant, hi han trossos qu'encara que poch ben versificats se fan interessants y simpátichs pe'l fi que persegueixen.

Tancan la obreta infinitat de citas históricas, els discursos dels malaguanyats Pí y Margall en els Jochs Florals de Barcelona de 1901, y del patrici Dr. D. Bar-

tomeu Robert en el Congrès de Madrid cuan el problema catalanista s'hi debatía tant. També 's troban en aquest exemplar una bona ratxa de refrans traduhits del catalá al castellá, ab aquesta expressiva insinuació: "Si á Castilla no n'hi faltan á Catalunya n'hi sobran".

Aquesta obra no 's vén.

Havém rebut un exemplar del *Cántico al Sagrado Corazón de Jesús* que forma part de la colecció "Lira Sacra" del editor en Rafel Guardia, composta per Antoni Sardá, en la que hi domina, sens desmereixer ni decaurer, un esperit místich de debó, essent molt ben tractadas las tres veus, ab harmonía ben correcta y ab modulacions ben portadas y gens forsadas.

ARXIVER.

ARS CHORUM

En la espayosa "Sala Chassaigne" se verificá, la vetlla del 16 del corrent un concert organísat per aquesta Associació orfeónica y dedicat als seus socis.

El programa era compost de triadas composicions musicals, essent dignes d'especial menció la *Cansó de l'estrella* d'en Francisco Alió, *La farigola* d'en Borrás de Palau y *Cansó de la Bruixa* original composició del director de "Ars Chorum" l'Arthur Marcet, quinas tres cansóns foren molt ben interpretadas per la Sra. Pagés, y en la *Cansó de la Bruixa*, las tornadas, sigueren corejadas per la secció de nenas que forman part d'aquesta Associació.

Els Srs. Munner, Paredes, Galvez y Toutain, executaren en conjunt el *Cuarteto, op. 12* per instruments de corda; el Sr. Toutain un *Concert* pera violencello de Goltermann; el Sr. Munner una *Fantasia* pera violí de Leonart, y l'Sr. Marcet ens regalá ab la *Sonata op. 49* de Beethoven.

Tots cuants prengueren part en el concert que resenyém foren aplaudits com se mereixian, per part de la distingida concurrència que hi assistí.

UNIÓ CORAL CATALANA

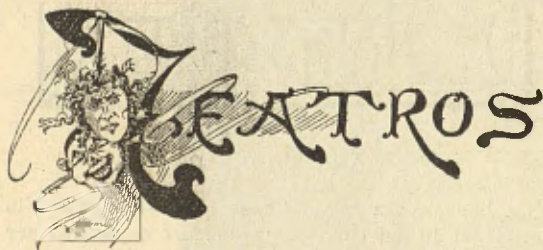
Aquesta novella Societat, fundada y dirigida pe'l nostre company en Joseph Barberá, doná aquest disapte passat, una petita vetllada que dedicá á D. Antoni Canadell, ab motiu d'haverlo nombrat son soci honorari. Per tractarse d'un de casa, dirém, sols á títul d'informació, que foren ben aplaudidas las composicions que cantá la Secció d' homes, *Sant Dilluns*, *Cansó de noys*, *Bon matí*, *La Marsellesa*, etc., com també ho foren las populars *La Pastoreta*, *El poll y la pussa* y la *Cansó de Cassador* de Gersbach, que cantaren molt afinadas las dugas seccions d' homes y noys de que, per ara 's compón l' *Unió*.

CATALUNYA NOVA

El diumenge, doná en son local social, una vetllada en obsequi als socis protectors, executantse, pe'l coro, *La Sembra* d' en Morera, *Lo somni d' una Verge* y *La Marsellesa* d' en Clavé, la *Vetlla dels conjurats* de Schumann, la *Primavera eterna* d' en Morera y varias cansóns populars, essent molt aplaudit en totes ellas. La segona part de la vetllada fôu dedicada á la lectura de varias poesias del immortal poeta de Catalunya, Mossén Cinto Verdaguer.

En la cansó popular *Sant Ramón* cantá el solo molt bé y molt delicadament la nena E. Monzó, lo que li valgué molts aplausos y'ls honors de la repeticíó, com també s' hagué de repetir *La Filadora*, harmonisada pe'l Mtre. Gay.

La nombrosa concurrència qu' omplia el local, sortí molt satisfeta de dita vetllada que resultá ben agradosa.

ELDORADO (TEATRO DE CATALUNYA)

ELS DARRERS ESTRENOS

AURORA

Aurora 's titula 'l drama en tres actes y en prosa, original de D. Joaquím Dicenta, qui 'l va escriure—segons resan els cartells—pera que l' estrenés la companyia Thuillier á Barcelona.

Y aixís fou. Ab un plé á vessar, tingué lloch l' estreno el dijous dia 12 d' aquest mes.

Sigué un éxit, pero un éxit de taquilla, un éxit dels *morenos*: no sigué, ni de molt, un éxit artístich.

Va aplaudir la sanch calenta que va encendre 'l senyor Dicenta tocant el ja gastat ressort de la religió á lo... *Electra* y de la burgesia á lo... *Juan José*.

Deixant apart el massa degradat adulteri de *Matilde*, que potser podria admetres com á real—y á pesar de sa baixesa—despres de casada, pero may ab la premeditació y sanch freda d' abans; deixant apart la visió falsa per lo exagerada, que 'ns dona *Aurora*, de la fábrica; oblidant que un home com en *Manuel* no podia enamorar-se de *Matilde*, perque las ánimas grans s' enamoran cuan troban ánimas grans, pero nó cuan ja 's veuhen petites, y encara que 's somihin grans, la realitat dona desengany y temors y pressentiments.

Manuel vé á esser el *Máximo* d' *Electra*, respecte á criteri y á impuls. Pero l' enamorament de *Máximo*—que en aquest punt está infinitament superior la obra *Electra* á la obra *Aurora*—s' enamora al veure l' espontaneitat, el carinyo, la ternura d' aquella companya que porta l' amor al cor y els ulls fets y admirats á 'n el gloriós camí que segueix ell en la ciencia.

En fi. Fins deixant apart aquestas falsatets que tro-

bém en el drama, hi manca, sobretot, sinceritat artística.

En *Manuel*, no obstant y l'exageració de color apostólich, té algun moment bonich.

Ja hem dit á qué obeheix l' éxit d' *Aurora*. Als de adalt ó... als de abaix: als de la *flamarada*.

També hi ajudan els interessants finals d' acte: y el final de l' obra, que, encara que aquellas frasses com estocadas, no'ns convencen—perque no creyém en la *veritat* de l' obra, que si hi creguessim sí que 'ns convencerían—no deixém de reconeixe que tenen energia y *arrastre*, y, sobretot, en Thuillier las diu avassalladorament, fent creixer en escena la seva personalitat.

Molt be en Donato Jiménez. La senyoreta Moreno va tenir moments bonichs, pero en conjunt no'ns acabá de convence.

EL LEONCILLO

Dijous passat vá estrenarse *El leoncillo*, cuadro histórich, en tres actes y en vers, original de D. Joan Antoni Cavestany.

Es una obra hermosa y delicada que revesteix á l' ánima histórica; ánima que, comparada ab l' esperit de las corrents modernas y, per lo tant, ab el gust del públich, naturalment que resulta freda. Aixís es, donchs, que la intensitat artística, la expontaneitat del sentiment, la reverberació de la realitat, aixó no' hi troba ni pot trobarshi. L' autor no ha fet més que presentarnos ab versos hermosos, ben cisellats, enérgics ó delicadíssims, las históricas escenas, embellidas, y més ó menos cambiadas, per la seva imaginació poética, pera completar la obra, no *artística*—en el sentit ampli de la paraula—pero sí literaria, y pulcra-ment literaria.

Podría dirse—si no 's tingués en compte que 's tracta d' un cuadro histórich—que, en conjunt, s' hi veu una mena de sombra retórica; pero ara, aquesta sombra es aplaudible perque lliga admirablement ab el fondo de la obra, y no sols aplaudible, sino necessaria, indispensable.

Vam notarhi, no obstant, una falta que perjudica en gran manera, la part estética de la obra. Aquesta es la bonica presentació dels amors de *Hernán* y *Teresa*, que, per lo delicada, 's fá interessant: sembla que deu venir una solució hermosa ó un desengany... pero may aquella posta, que 's té d' endevinar, tan freda; incomprendible donat el carácter boiget y avassallador, dols y amorosit á la vegada, del *leoncillo*.

En el paper d' *Emperador* vá estarhi molt bé en Thuillier. Admirable en els detalls de la hermosa escena del primer acte, entre ell, *Hernán* y *Teresa*; escena ahont s' hi veu papallonejar la joventut dels dos enamorats, devant de la indolencia y el remordiment de la gran figura del *Emperador* que cau.

En la reacció del final del segón acte, vá estarhi també molt bé.

El paper d' *Hernán*, la Srta. Moreno el representa ab molt carinyo, dihent trossos ab *amore*. Mereix un aplauso també la Srta. Blanco per la discreció y sentiment ab que interpreta el delicat paper de *Teresa*.

La *mise en escène* molt cuydada.

El públich vá aplaudir al final de tots els actes.

Hi hagué una bona part que 's quedá fret. Al llegir *cuadro históric*, no sé qué 's devían pensar anar á veure.

Nosaltres som dels que aplaudírem: que consti.
R. S. S.

Nostre folletí

Ab el present número repartím el **PLECH** 13.e de la preciosa y popular novela de costums del nostre temps

LA PAPALLONA

original del eminent novelista catalá

Narcís Oller

Nova edició esmeradament corretjida per l' autor, y seguida d'un judici crítich del célebre novelista francés *Emili Zola*.

Acabada **LA PAPALLONA**, seguirá un llibre del genial poeta

Apeles Mestres

titulat

CANSONS

que ha deixat já complertament llest son eximí autor.

NOSTRE PASSAT NÚMERO EXTRAORDINARI

Ha constituhit un éxit pera la nostra publicació, puig á pesar de doblar el tiratge s' ha agotat per complert, veyentnos obligats á fer-ne una edició nova pera servir las numerosas demandas qu' encara aném rebent de fora.

No 'ns en alegrém per la part económica tant com per la satisfacció de propagarlo, ja que 's tracta d' un homenatge á la memoria del gran cantor de Catalunya, de nostre estimat Mossén Cinto.

Estimém las repetidas enhorabonas que per

tal motiu hem rebut per escrit y verbalment, y expressém de tot cor nostre agraïment á quantas personalitats literarias y artísticas de casa y de fora contribuhiren á fer tot lo interessant que ha resultat el nostre extraordinari.

Bustos del Dr. Robert

Reproduccions del modelat original, pe 'l llorejat escultor en Joseph Pagés y Horta.

Son els bustos de mes semblansa y mes baratos.

Cada reproducció: **7 pessetas**.—Embalatje y ports pera las demandas de fora Barcelona: **4 pessetas**.

Tots els encárrechs en l' Administració d' aquest periódich.

Una de las cosas que mes vá cridar l'atenció en nostre passat extraordinari, vá ser la publicació de la casa de Folgarolas, hont veritablement vá neixer Mossén Cinto, per la senzilla rahó de que tothom havia donat per tal la casa ahont visqué éll y sa familia bastant temps després de sa naixensa. Aixís es, donchs, que 'ns cap la satisfacció d' haver estat millor informat sobre aquest punt, gracias á nostre actiu corresponsal y colaborador de Manlleu, en Lluís Coll y Espadaler, qui, immediatament d' ocorrer la mort del gran poeta, se dirigí á Folgarolas á indagar tot cuant pogués tenir relació ab el may prou plorat Mossén Cinto.

Per fi, han sigut posats en llibertat els joves Mari né y Sal y el director de *La Nació Catalana* en Bonaventura Riera, compresos en l' indult de la coronació del Rey.

També ha sigut anulada la causa que se seguía contra 'l Sr. Prat de la Riba, director de *La Veu de Catalunya*.

A tots els envihém nostra més sincera enhorabona.

Pera 'l diumenge vinent á las deu del dematí, la Societat Italiana de Beneficencia, ab motiu de repartir els premis als alumnes que han assistit á sas classes de nit, gratuïtas, prepara una agradable festa en el teatro de Novedats.

En ella hi pendrán part la tiple Sra. Homs, el tenor D. Ramón Coral, el pianista Sr. Sala, autor de la *Se renata española*, la professora de piano senyoreta Cantieri y la orquesta "Catalana Artística".

Entre las pessas del programa hi figuran trossos de *La Bohème*, *Tosca*, *La Africana* y l' estreno de la *Se renata*.

La entrada á dita festa será per invitació.

Ahir á la tarde va obrirse en l' establiment de Jau-me y Manel Boada, de la Rambla d'Estudis, l'exposició de tarjetas postals que han sigut presentadas al concurs celebrat á Madrid durant las festas reals, per la casa productora del xampany Codorniu.

No tenim temps de parlarne ayuy, lo que farém en el vinent numero.

Els que no sápigam de quin pá fer rosegons, que lleixin aquesta notícia y s' aconsolin:

"Las luminarias que 's farán á Londres la nit de la coronació d' Eduart VII, serán espléndidas."

"La faixada del Banch d' Inglaterra estaré plena de bombetas, ab un total de 30.000 metxers que vindrán á costar 600 lliuras esterlinas per hora "

¿Eh? que 'ls hi sembla? Per tot tenen bech las ocas, y á tot arreu els pobres están condemnats á llegir aquestas xifras desesperadoras per gastos supérfluos que no han donat ni donarán may cap profit á la humanitat.

Varem llegir l' altre día que l' Alcalde de Vilafranca del Panadés havia presentat al Governador civil un recurs d' alsada contra l' acort d' aquell Ajuntament relatiu á posar el nom del doctor Robert á una plassa de dita vila.

No hi veyém el per qué de la oposició del alcalde vilafranquí, y senzillament trobém ridícol el seu modo de obrar.

¿Que per ventura no poden els pobles perpetuar la memoria dels bons patricis?

¿O es que l' alcalde de Vilafranca vol fer mérits pera lograr la creu del sèrvilisme?

Per omisió involuntaria deixárem de consignar en el passat número extraordinari d' homenatge á Mossén Cinto Verdaguier, que de la bonica fotografia de la plana 395 representant el cotxe mortuori conduhint el cadavre del gran poeta, de Vallvidrera á Casa la Ciutat, n' era autor nostre estimat amich Agustí Culilla y Gil; com també es d' ell y no d' en Pere Reig, á quin distingit colaborador artístich atribuirem equivocadament la paternitat, la fotografia de la plana 401 que figura "la comitiva del enterro sortint de Casa la Ciutat."

Al César lo qu' es del César y á 'n en Culilla lo que siga seu.

Diüenge passat comensaren els exámens generals dels alumnes que concorren á las classes del important Ateneu Obrer de Sant Andreu, quin acte acabaré el vinent diüenge.

Eus cap la satisfacció de poguer afirmar que'ls noys y noyas que assisteixen al esmentat centre instructiu, aprenen ab molta facilitat gracias al bon sistema d' ensenyansa dels mestres directores.

El diüenge dia 15 del corrent, en la humorística societat *El pèsol*, va tenirhi lloch una funció teatral composta d' una sarsueleta castellana, la xistosa parodia *La marmota*, de nostre estimat company don Conrat Roure, y la comedieta *¡Ditxosos coloms!*, del senyor Bernadó y March. En el desempenyo de totas las produccions hi sobressurtiren las senyoras Torrijos, la senyoreta Rialp y 'ls senyors Durán, Sendra, Llorca, Masvidal, Treviño, González y Taxans.

Monument á Frederich Soler

Suscripció pública destinada á aumentar els ingresos pera 'l Monument á FREDERICH SOLER (PITARRA),cuals donatius no podrán excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció carácter popular.

De las cantitats recaudadas se 'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*, presidida per l' Alcalde d' aquesta ciutat.

Suma anterior. 49'70 ptas.

Don J. R.	1 pta.
» S. D.	0'25 »

Total. . 50'95 »

Continúa oberta la suscripció en la Redacció de CATALUNYA ARTISTICA.

Lopez Robert, impresor, Asalto, 63

CATALUNYA ARTÍSTICA

SETMANARI IL-LUSTRAT D'ARTS Y LITERATURA

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (Hi ha bussó á la porta.)

DIRECTOR: J. AYNE RABELL. — ADMINISTRADOR: BARTOMEU LLURÓ

EN SOS NÚMEROS ORDINARIS PUBLICA:

16 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals.— 8 de folleti literari.— Gravats y dibuixos de notables artistas.

Confecciona sovint números extraordinaris.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas.—FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANJER un any 12 franchs.—NÚMERO CORRENT, 15 centims.—NÚMERO ATRASSAT, 20 centims